

Fővárosi Ítéltábla
13.Gf.40.472/2006/13.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Tomcsányi Tamás Ügyvédi Iroda (1124 Budapest, Csörsz u. 43. szám, ügyintéző: dr. Tomcsányi Tamás ügyvéd) által képviselt felperesnek a pénzügyminiszter (Pénzügyminisztérium 1051 Budapest, József nádor tér 2-4. szám, ügyintéző: Békésiné dr. Hargitai Ágnes jogi előadó) által képviselt **Magyar Állam** alperes ellen állami kötelezettségvállaláson alapuló követelés iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2006. október 4-én kelt 15.P.28.560/2005/10. számú ítélete ellen a felperes részéről 11. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 120.000 (Egyszázhusz ezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

A felperes a keresetében a Kormány 3329/1990. határozatában és a Kormány 3530/1992. határozatában tett alperesi kötelezettségvállalásra hivatkozással a Ptk. 298. §-a, a 300. § (1) bekezdése, a 231. §-a és a 232. §-a alapján 5.500.000 forint tőke és ennek 2004. február 2-től a kifizetés napjáig járó kamata, valamint a perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az elsőfokú bíróság a 2006. október 4-én kelt 15.P.28.560/2005/10. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította, és kötelezte a felperest 275.000 forint perköltség alperes részére 15 napon belül történő megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítéletében rögzített tényállás szerint a felperesnek az adóhatósággal szembeni adótartozásból eredő követelése állott fenn a céggel szemben, amelyet az APEH-től engedményezés útján szerzett. A felperes a keresettel érvényesített igényét arra alapította, hogy a Kormány 3329/1990. határozat 3.d) pontja szerint a bányabezárások (beleértve a bányakárt és tájrehabilitációt), valamint a felszámolási eljárás költségeinek vagyonértékesítéséből nem fedezhető hányadát a költségvetésnek kell viselnie. A Kormány 3530/1990. határozatának 5. pontjában a szénbányászat várható pénzügyi ellehetetlenülésének elkerülése érdekében a Kormány felkérte a Társadalombiztosítási Főigazgatóság és az APEH vezetőjét, hogy a felszámolás során - a TB-vel és az APEH-el szemben - keletkező tartozások megfizetésére a felszámolási eljárások lezárásáig moratóriumot adjon a szénbányavállalatoknak. A cég felszámolási eljárása a felszámolásról szóló 1986. évi 11. tvr. alapján volt folyamatban és az befejeződött, így a felszámolási eljárásban meg nem térült, a 30. § (1) bekezdésének a) pontjába sorolt hitelezői követelések esedékessé váltak. A felperes az engedményezéssel megszerzett és a felszámolási eljárásban ki nem elégített követeléséből 5.500.000 forintot érvényesített jogainak fenntartása mellett az alperessel szemben. A felperes

álláspontja szerint az alperes a Ptk. 198.-199. §-ának megfelelő kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett kormányhatározati formában, amelyben a felszámolási költségek körébe tartozó kötelezettségekért felelősséget vállalt és ennek végrehajtásaképpen a költségvetés terhére folyósított is pénzeszközöket az adott ügyben a felszámolónak. A felperes véleménye szerint az állami kötelezettségvállalás folytán polgári jogviszony jött létre a jogelődje és az alperes között, mert a kötelezettségvállalás, illetve a vállalt kötelezettség teljesítése kötelemfakasztó tényként értékelhető.

Az elsőfokú eljárásban a felperes arra is hivatkozott, hogy jogelődje kifogást nyújtott be a felszámoló eljárása miatt annak érdekében, hogy a felszámoló a **Magyar Állammal** szemben a ki nem elégített követelést érvényesítse. A kifogásról a Legfelsőbb Bíróság döntött az Fpk.VI.31.351/2001/3. számú jogerős határozatában, és ennek indokolása alátámasztja a felperesi álláspontot.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében az alperes védekezését akként foglalta össze, hogy az alperes jogi véleménye szerint a kormányhatározat a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (Jat.) 46. § (1) bekezdése alapján az állami irányítás egyéb jogi eszközének minősül, így csak a Kormányra és a Kormány által irányított szervekre állapít meg kötelezettségeket és csak ezekre van kötelező ereje. Az említett kormányhatározatok alapján polgári jogi jogviszony nem jött létre és ezek nem is eredményeztek az alperes terhére konkrét fizetési kötelezettséget. Az alperes az elsőfokú eljárásban kifejtette azt is, hogy nem a Kormány, hanem az Országgyűlés dönt a költségvetés terhére vállalt kötelezettségekről. Az alperes álláspontja szerint a Ptk. 199. §-a azért nem lehet irányadó az ügyben, mert a felperes nem bizonyította, hogy jogszabály vagy szerződés írta volna elő az alperes számára a kötelezettségvállalást.

Az elsőfokú bíróság a döntésénél az alperes jogi álláspontját fogadta el. Megállapította, hogy a Jat. 46. § (1) bekezdése szerint a kormányhatározat csak a Kormány és szervei közötti belső hierarchikus viszonyban teremt jogot és

kötelezettséget és csak ebben a viszonylatban kényszeríthető ki. Az elsőfokú bíróság jogi álláspontja szerint a hivatkozott kormányhatározat alapján nem jött létre olyan polgári jogi jogviszony, amely alapján a felperes az alperestől a ki nem elégített hitelezői igénye teljesítését kérhetné. Emellett a perbeli esetben az sem állapítható meg, hogy az alperest jogszabály vagy hatósági határozat kötelezné a teljesítésre. A felperes tehát alaptalanul érvényesít polgári jogi kötelmi igényt az alperessel szemben.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása tartalmazza azt is, hogy a gazdaságosan működő szénbányászat létrehozását célzó koncepció 1992. első félévében a piacviszonyok miatt megváltozott, ezért a finanszírozás szempontjából kedvezőbb megoldást választottak, ez pedig a fokozott visszafejlesztés volt. Erre nyújtott az alperes költségvetési támogatást a felszámoló szervezeten keresztül. Ennek keretében a felperes adósa, a cég a felszámolási zárójelentés szerint 12.311.438 ezer forint összegű költségvetési támogatást kapott a hivatkozott 3329/1990. sz. kormányhatározat, illetve a költségvetési törvényben foglaltak alapján.

Az elsőfokú bíróság a fent kifejtettekre tekintettel a felperes keresetét elutasította és a pereszes felperest kötelezte a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes részére a jogi képviseletével felmerült ügyvédi munkadíjból álló perköltség megtérítésére.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb tárgyalásra történő utasítását vagy az ítélet megváltoztatásával a jogszabályoknak megfelelő ítélet meghozatalát kérte. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú eljárásban részletesen kifejtette és levezette azt az álláspontját, amely szerint a kormányhatározat egy olyan jogi forma, amely a **Magyar Állam** akaratnyilvánítására szolgál és az állam képviseletében a Kormány tesz jognyilatkozatot ebben a formában. Kétségtelen, hogy a kormányhatározat nem mindenre egyformán, megkülönböztetés nélkül

alkalmazandó aktus, de egyedi, címzett jognyilatkozatot tartalmazhat, amely alapján az igényérvényesítésnek helye van. A felperes a fellebbezésében utalt arra is, hogy a Kormány számos más esetben is határozatban vállalt kötelezettséget {pl. azokban a - fellebbezéséhez csatolt - kormányhatározatokban, amelyekben az állami vállalkozói vagyonból térítés nélkül önkormányzati tulajdonba adott egyes vagyontárgyakat, vagy alapítványrendelet, vagy az ...-nek nyújtandó állami támogatás esetében stb.}. A felperes álláspontja szerint a kormányhatározatban foglalt, a tulajdonjog átruházására irányuló szándéknyilatkozat volt az alapja az érintett önkormányzatok tulajdonszerzésének. Emellett kormányhatározati formában történt alapítványrendelet is, egyoldalú kötelezettségvállalást tartalmazó jognyilatkozat, a Kormány így hozta létre a Magyarországi Zsidóörökség Közalapítványt. Végül a felperes utalt arra, hogy számtalan kormányhatározat van, amelyben a Kormány valamely (jogi) személy tartozásainak teljesítéséért kezességet vállal, ami szintén egyoldalú, pénzfizetésre irányuló kötelezettségvállalás a Kormány részéről.

A felperes a fellebbezésében az előbbiekből azt a következtetést vonta le, hogy a kormányhatározati forma gyakran alkalmazott jogi eszköz arra, hogy a Kormány útján a **Magyar Állam** különböző magánjogi aktusokat tegyen. Utalt arra, hogy amikor a keresete alapjául szolgáló kormányhatározatok megszülettek, még nem volt jogszabályi rendezése az állami kötelezettségvállalás jogi formájának, az ezt szabályozó jogszabályok későbbiek.

A felperes fellebbezésében kifejtettek szerint az alperesi kötelezettségvállalás létrejöttét alátámasztja az is, hogy a Kormány - a keresetlevelében megjelölt és szó szerint idézett - kormányhatározat alapján ténylegesen teljesítette a szénbányák felszámolása során az állami támogatás nyújtására vonatkozó ígéretét. Ebben a körben nem lehet diszkrimináció, így nem történhet meg az, hogy egyes hitelezői követelések az állami támogatásból kielégítésre kerültek, míg mások követelése (mint pl. a felperes követelése) kielégítetlenül maradjanak. A felperes ismételten

utalt a Legfelsőbb Bíróság Fpk.VI.31.351/2001/3. számú jogerős határozatára, amelynek indokolása a jogalapként megjelölt kormányhatározatot értelmezte.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte, ugyanis - álláspontja szerint - az elsőfokú ítélet mind ténybeli, mind jogi következtetése tekintetében helytálló és a jogszabályoknak megfelelő. Az alperes tévesnek értékelte a felperesnek azt az okfejtését, amely szerint a kormányhatározatban a **Magyar Állam** képviselőjében a Kormány tesz jognyilatkozatot. Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében megismételte, hogy a **Magyar Állam** és a Kormány elkülönült jogalany, a **Magyar Állam** a polgári jogi jogviszonyokban a Ptk. 28. § (1) bekezdése alapján, mint a vagyoni jogviszonyok alanya jogi személy és a (4) bekezdés szerint jogképes, azonban a Kormány nem rendelkezik polgári jogi jogalanyisággal. A kormányhatározat éppen ezért mellérendeltségi jogviszonyt nem hoz létre. A kormányhatározat tartalmának polgári jogi minősítése kizárt, a közjogi jogviszony fennállása pedig azt jelenti, hogy kormányhatározatra alapított igény polgári bíróság előtt nem érvényesíthető.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében utalt arra is, hogy a felperes által hivatkozott kormányhatározatok nem támasztják alá a felperes álláspontját, mivel e kormányhatározatokban foglalt intézkedéseknek, mint közjogi aktusoknak, általában jogszabályi alapja van, pl. az állami támogatás nyújtása és ehhez a költségvetés tartalékának átcsoportosítása az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. tv. (Áht.) 38. §-án alapszik. Az egyes üzletrészek vagy ingatlanok önkormányzati tulajdonba adásának hátterét ugyancsak az Áht. határozza meg, és az Áht. 109/K. § (9) bekezdése arról is rendelkezik, hogy a tulajdonjog átruházásáról a Kincstári Vagyoni Igazgatóság és a kedvezményezett szerződésben állapodik meg, vagyis a tulajdonjog átruházása nem a kormányhatározat alapján, hanem egyedi szerződés alapján történik meg. A kezességvállalásról szóló, a felperes által említett kormányhatározatok esetében is, az Áht. 33. §-a és 42. §-a, illetve az ahhoz kapcsolódó kormányrendeletek alapján a kezességvállalásról a felek szerződést

kötnek, és e szerződés képezi a követelés jogalapját. Tehát a felperes által a keresetében megjelölt jogszabályhelyek egyike sem alapozza meg a felperes igényét.

A fellebbezés megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság helyesen rögzítette az ítéletében, hogy a kormányhatározat a Jat. 46. § (1) bekezdése szerint nem jogszabály, hanem az állami irányítás egyéb jogi eszköze, vagyis olyan közjogi aktus, amelyre közvetlenül polgári jogi igényt alapítani nem lehet.

A felperes a fellebbezésében megismételt jogi álláspontját kormányhatározatokban foglalt kötelezettségvállalásokkal kívánta alátámasztani. Ebben a körben az alperes a fellebbezési ellenkérelmében részletesen és helytállóan bemutatta, hogy a felperes által hivatkozott esetek egyikében sem az adott kormányhatározat maga volt a kötelezettségvállalás végrehajtásának alapja, hanem a kormányhatározatban foglaltak alapján a Kormány illetékes tagja, illetve a kijelölt személy vagy szervezet egyedi megállapodással hajtotta végre a kormányhatározatban foglaltakat. A felperes alaptalanul hivatkozik arra, hogy az 1990. évben született kormányhatározat esetében még nem volt szükség a polgári jogi kötelezettségvállaláshoz másra, mint az állam képviselőjében eljáró Kormány ilyen szándékú nyilatkozatára. A kormányhatározatok ugyanis az alperesi álláspontnak megfelelően jellemzően tartalmazzák a végrehajtásért felelős személy megnevezését és a végrehajtás határidejét, de gyakran a végrehajtás módját is. A kormányhatározatok szerkezeti felépítésére vonatkozó bemutatott forma a Jat. hatályba lépése óta változatlan.

A felperes a fellebbezésében alaptalanul hivatkozott arra, hogy az alperes a fellebbezési ellenkérelmében a követelés keletkezését követően hatályba lépett jogszabályokra utal. A felperes által állított kötelezettségvállalás létrejöttkor hatályos jogszabályok tartalma is ellentmond a felperesi állításoknak, a felperesi

követelés alapjául megjelölt kormányhatározat keletkezésekor (1990. évben) hatályos jogszabályok sem adnak módot a felperesi jogértelmezés elfogadására.

Az alperes több ízben is helyesen mutatott rá arra, hogy a Kormány a vagyoni jogviszonyokban a kormányhatározat megszületése idején sem volt képviselője a **Magyar Államnak**, a alperes neve képviseletére főszabályként a pénzügyminiszter jogosult a Ptk. 28. §-a alapján. Az alperes helyesen utalt arra is, hogy a költségvetési támogatás kérdésében a Kormánynak nem is volt döntési jogköre, arról - a Kormány előterjesztése alapján - az Országgyűlés döntött a költségvetési törvény elfogadásakor.

Az említetteken kívül 1990. évben már hatályban volt az állami vállalatokról szóló 1977. évi VI. törvény, amelynek 2. § (1) bekezdése szerint az állami vállalat az állam erre feljogosított szervei által alapított olyan gazdálkodó szervezet, amely az állami tulajdonból rábízott vagyonnal e törvényben meghatározott módon és felelősséggel önállóan gazdálkodik. A (2) bekezdés értelmében a vállalat jogi személy.

Ugyancsak hatályos volt 1990. évben az 1986. évi 11. tvr. 35. § (1) bekezdése, amely rendezte az állam felelősségét a felszámolás alá került állami vállalat tartozásaiért. Eszerint a gazdálkodó szervezet vagyonából ki nem elégített követelések teljesítéséért az állam nem felel; felelősséggel tartozik azonban - esedékességükkor - a 30. § (1) bekezdésének b) és c) pontjában foglalt követelésekért, továbbá minden követelés tekintetében a gazdálkodó szervezet olyan vagyontárgyai értékének erejéig, amelyek jogszabály rendelkezése folytán forgalomképtelenek.

A kormányhatározat meghozatalakor tehát az államnak nem állt fenn jogszabályi kötelezettsége a felszámolás alatt álló állami vállalat ki nem elégített hitelezőinek kifizetésére. A Kormány által a kormányhatározatban tett önkéntes szándéknyilatkozat alapján a „kötelezettségvállalás” kereteit az Országgyűlés

határozta meg a költségvetési törvényben. Így a kormányhatározat alapján nem jött létre a ki nem elégített hitelezői követelések behajtására alapul szolgáló polgári jogi jogviszony a **Magyar Állam** és a hitelezők között.

A felperes alaptalanul hivatkozik arra is, hogy a Legfelsőbb Bíróság Fpk.VI.31.351/2001/3. számú jogerős határozata a **Magyar Állam** felelősségét megállapította volna. E határozatnak csak az indokolása foglalkozik (de más összefüggésben) a felperes által idézett kötelezettségvállalással. A jogerős végzés kizárólag arra utal, hogy az APEH és a **Magyar Állam** nem azonos kötelezett, illetve jogosult (7. oldal), ebből következően téves az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy állami költségvetési szervnek nem lehetne követelése az állammal szemben (11. oldal). Ugyanakkor egyetértett a Legfelsőbb Bíróság azzal, hogy a felszámoló nem fordult a **Magyar Állam** ellen a felperesi jogelőd meg nem térült követelésének behajtása érdekében, és megállapította, hogy a felszámoló ellen emiatt benyújtott kifogást helytállóan utasította el az elsőfokú bíróság.

Az alperes a másodfokú tárgyaláson a jogi álláspontját alátámasztandó újabb érveket is felhozott és ezek tanulmányozása érdekében a felperes a tárgyalás elhalasztását kérte. Ezt a kérelmet a Fővárosi Ítéltábla elutasította, mert az ügy az alperes által előadott újabb jogszabályi hivatkozások és érvek figyelmen kívül hagyása esetén is érdemben elbíráلható volt.

Az elsőfokú bíróság ítélete a tényállást pontosan állapította meg és az abból levont jogi következtetései is minden tekintetben helytállóak, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta.

A felperes fellebbezése sikertelen maradt, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 239. §-a értelmében alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes részére másodfokú perköltség megfizetésére, amely az alperes jogi képviselőjének a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése szerint megállapított munkadíjából áll.

Budapest, 2007. április 25.

. Koday Zsuzsanna sk.

a tanács elnöke

Tamáné dr. Nagy Erzsébet sk.

sk.

előadó bíró

Dr. Molnár József

bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági tisztviselő